Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Aika: keskiviikko 19.10.2022 klo 9.30

Asia: Urheilijaeläkkeet ja niiden mahdolliset kehittämistarpeet

Asiantuntija: Tapio Korjus

Urheilijaeläkkeen kehittämistä ajaa Suomen Olympiavoittajien yhdistys, joka on muutamia vuosia sitten saanut aikaiseksi tämän lisäeläkkeen (mukaillen osin taiteilijoiden lisäeläkettä). Allekirjoittaja saanut mandaatin edistää asiaa Olympiavoittajien yhdistyksen hallitukselta.

Alla lyhyt selvitys tilanteesta ja epäkohdista, jonka on laatinut OKM:n liikuntayksikön erityisasiantuntija Kari Niemi-Nikkola;

> *Lähtökohtana, ja koko asian johtolankana on eläkkeitä suoraan koskeva lainsäädäntö, joka kertoo olennaisen:*
> *https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141419*
>
> *Käytännössä on siis kolme isoa asiaa, jotka kriteereinä säätelevät tätä avustusmuotoa:*
> *-urheilulliset meriitit*
> *-hakijan ikä*
> *-hakijan verotettavat tulot (saadaan meille suoraan KEVAsta), joiden perusteella voidaan arvioida ja harkita joko koko- tai puolikasta eläkettä*
> *Lisäksi erikseen huomioidaan Olympiakomitean/urheilun tietopalvelun lausunto (järjestys) hakijoiden urheilumeriiteistä.*
>
> *Tulorajoja koskevat ehdot ovat samat taiteilija- ja urheilijaeläkkeitä koskien.*
>
> *Lain lisäksi urheilijaeläkkeiden myöntöä rajaavat käytännössä valtion talousarviossa olevat, vuotuiset eläkkeitä koskevat erilliskirjaukset:*
> *-määrärahan suuruus (v. 2022 320 000e)*
> *-jaettavien eläkkeiden enimmäismäärä (enintään 16 kokoeläkettä vastaava määrä)*
> *Käytännössä kriittinen rajaus on tuo eläkkeiden lukumäärä, koska 16 kokoeläkettä vastaa rahassa 271,5 t. euroa. Eli määrärahan puitteissa*

voitaisiin jo nyt myöntää 18,5 eläkettä - Toki indeksivara on aina jätettävä myös budjettiin.

Jaossa on tällä hetkellä 26 eläkettä, eli suuri osa on osaeläkkeitä. ***Jakovaraa (eli uusia eläkkeitä) tulee vain jos/kun joku nykyisistä eläkkeen saajista kuolee.***

Viime vuosien haku- ja myöntötilanne on ollut seuraava:

-vuonna 2022 hakijoita oli kaikkiaan 20, jaossa oli yksi vapautunut puolikas (jaettiin). Kriteereiden perusteella, plus OK:n lausuntoon ja valmistelijan näkemykseen perustuvan arvion mukaan hakijoista 4-7 olisivat lisäksi päätyneet arvioitaviksi vähintään puolikkaan eläkkeen saajiksi.

-vuonna 2021 hakijoita oli 18, yhtään eläkettä ei ollut jaossa. Hakijoitten joukossa oli kolme (muita kuin 2022) hakijaa, jotka olisivat tulleet arvioitaviksi puolikkaaseen eläkkeeseen (huom. subjektiivinen arvioni).

-vuonna 2020 myönnettiin yksi uusi kokoeläke

-vuonna 2019 ei voitu myöntää yhtään uutta eläkettä

Ongelma on se, että tällä hetkellä muutamien viime vuosien aikana eläkettä hakeneille ja kriteerit täyttäville hakijoille (yhteensä **noin 10 henkilöä)** ei lisäeläkettä ole voitu myöntää määrärahan pienuudesta ja eläkkeiden määrän rajauksesta johtuen. Karkeasti sanottuna **kukaan uusi hakija ei lisäeläkettä voi saada ennen kuin nykyisistä saajista joku kuolee!**

Kyseessä on siis iso yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysymys. Lisäksi tulisi keskustella kaikille olympiavoittajille (tulorajoista huolimatta) annattavasta ositetusta lisäeläkkeestä – esim. Lasse Viren ja Pertti Karppinen ovat kansallissankareita, jotka lisäeläkkeen ansaitsisivat!

Summa summarum – kysymys on määrärahan lisäämistarpeesta ja lakikirjausten muuttamisesta nopealla aikataululla. **Määrärahan välitön vuosittainen lisäystarve olisi n. 150 000€ ja pidemmällä aikavälillä uusien hakijoiden tullessa mukaan n. 100 – 150 000€ lisää.**